

Nezařaditelný...

Ohlédnutí za doc. PhDr. Ing. Milošem Rabanem Th.D.

10.1.2011 Michal Podzimek

V noci po slavnosti Zjevení Páně roku 2011 zemřel v Liberecké nemocnici jeden z mála kněží, kteří významně zasáhli do církevních dějin poslední generace. Pokud se bude někdo zajímat o to, odkud do malých českých poměrů zavála myšlenka církevního sněmu, dostane se k P. Milošovi Rabanovi. Pokud se někdo podívá na počátky tzv. Husovské komise, dostane se k P. Milošovi Rabanovi. Pokud se někdo dostane do České společnosti pro katolickou teologii, zjistí, že na jejím počátku stál také P. Miloš Raban. Kromě těchto duchovních děl pak samozřejmě nelze opomenout Mezinárodní centrum duchovní obnovy v Hejnicích, kde se líbí nejen biskupské konferenci, která zde již několikrát zasedala, ale i mnoha dalším církevním i civilním institucím. Proč by se také nelíbilo, vždyť ubytování a atmosféra tohoto z popela povstalého františkánského kláštera, dýchá kvalitou, evropským standardem, vlídností a pohostinností – žádná ušmudlanost, na kterou jsme v církvi zvyklí. Tato hmotná i nehmotná díla svědčí především o osobnosti P. Miloše Rabana. Jaký byl jeho život a proč člověk jeho formátu zůstal až do svého skonání pouze obyčejným farářem bez jakýchkoliv církevních ocenění, ačkoliv pro biskupy, kněze i mnohé laiky vykonal tolik, že by ani všechny „monsignoráty“ na projev uznání nestačily?

Mladý, ženatý inženýr Raban, otec dvou malých dcer, pracovník výzkumného ústavu v Praze, jednoho dne roku 1978 odjel na služební cestu, ze které se nevrátil. Přes Vídeň emigroval s kamarádem do Říma. Zde za velkých obtíží a s velkým přispěním mons. Karla Vrány, tehdejšího rektora papežské koleje Nepomucenum, získal po několika letech studia teologie dispenz od papeže a byl v listopadu 1985 nenápadně vysvěcen na kněze a to s určením pro litoměřickou diecézi. Tato doba jeho studií v něm zanechala hlubokou jizvu, která se nikdy nezahojila. Jednu fyzickou jizvu měl přes celé břicho, to proto, že mu byla operována rakovina, na kterou tehdy málem zemřel. Od té doby měl výrazně velké břicho, ačkoliv nikdy příliš obézní nebyl. Větší a bolestivější jizvu mu zanechal pobyt mezi spolubratry, z nichž většinu později odhalil jako agenty různých bezpečnostních útvarů, včetně československé StB. Není divu, že tento zvláštní člověk, který na všechny strany tvrdil, že jeho odchod od rodiny a touha po kněžství „pramení z čisté lásky k církvi“, byl všem podezřelý. Jak však ukázal jeho další kněžský život, byla to holá pravda. Ještě před několika týdny mne prosil, abych mu sehnal různé kontakty na lidi, kteří na něj byli nasazení v Itálii, Německu i Česku, nebo jeho samotného podezírali ze špionáže. P. Raban jim chtěl osobně na smrtelné posteli odpustit a smířit se s nimi. Snad to stihl, záleželo mu na tom.

Po svém svěcení nezhálel. Dokončil doktorátem nejen teologická, ale i filosofická studia a to na jedné z neprestížnějších papežských universit Gregoriana. Tehdy již pracoval jako kaplan v SRN a jako letištní kaplan na letišti ve Frankfurtu nad Mohanem. Osobně znal filosofa Viktora Frankla (1905-1997), kterého navštěvoval ve Vídni, a na jehož filosofii postavil jak svoji disertaci, tak i celou metodiku své osobní spirituality na duchovní cestě za Bohem. Rád často na tuto dobu vzpomínal. Na pouti ke svatě Anežce České v listopadu 1989 se v předvečer pádu železné opony setkal v Římě s Mons. Josefem Kouklem, který byl již tehdy režimem vysvěceným litoměřickým biskupem. Tehdy ho tento biskup požádal, aby se vrátil do své vlasti, až to bude možné. Protože toto bylo možné již za několik týdnů, P. Raban neváhal, a vrátil se s nadšením do svobodného Československa. „Kam však s tímto v církvi neobvyklým kněžským osudem? Kam ho zařadit?“ To byla otázka, která visela nad hlavami všech jeho představených. Na jedné straně zde byl mladý, schopný a ambiciózní doktor evropského formátu, na druhé straně ženatý, z milosti vysvěcený kněz. S touto kategorií západní církve již devět století neumí zacházet.

Není divu, že tímto stavem nezařaditelnosti trpěl především on, zvláště když ve své prudké inteligenci stále narážel na náznaky toho, že si s ním jeho vlastní církev neví rady. Přesto však byl pro své schopnosti a kontakty mnohokrát použit církevní hierarchií k výše uvedeným dílům, ze kterých byl však vždy „včas odejit“, kdykoliv přestal být potřebný. Muselo to tak být! Věděl to on i několik jeho nejbližších přátel. Přesto však nezatrpnul, nestáhl se do ulity svých zájmů, a když nemohl pracovat uvnitř církve, pracoval pro ni alespoň mimo. V roce 2005 byl zvolen děkanem Pedagogické fakulty Technické univerzity v Liberci, kde i přes mnohé předsudky pracoval ze všech sil a jeho dílo je dodnes patrné. Pod tlakem své nezařaditelnosti v církvi si budoval o to hlubší osobní vztah s Kristem. Napsal dosud dostatečně neobjevenou knihu Duchovní smysl člověka dnes, která vychází z jeho habilitační práce. Na jeho volitelný předmět Smysl života a utrpení, který přednášel ještě loňský akademický rok, dodnes liberečtí studenti vzpomínají s vděčností.

Co dodat. Za pár dní bude pohřben do hrobky v poutním kostele v Hejnicích. Většina lidí na něj zapomene do roka, ostatní budou zapomínat pomaleji, podle míry svého vztahu k němu. Tak to skončí na

tomto světě s každým z nás. Že by se P. Miloš Raban dočkal nějakého oficiálního uznání v církvi či dokonce „cti oltáře“, o tom nemůže být ani zdání – nevejde se do právních ani zvykových norem v žádném případě. Ještě před týdnem by mu to asi trochu vadilo nebo mu to bylo líto. Nyní je již plně identifikován se svým Pánem, jak po tom toužil, protože On byl jediná jeho útěcha a naděje. Nedokončil svoji poslední knihu, která měla pojednávat o tomto tématu. Myšlenky na téma „existenciálního vztahu s Bohem za všech okolností“ vtěloval v posledních letech spíše do různých rekolekcí a exercicií, které dával svým přátelům a přátelům svých přátel v Centru v Hejnicích. Mnozí z nich proto na otce Rabana budou vzpomínat dlouho, protože jim jeho „případ“ dal naději, že i oni – mnohdy nezařaditelní – mohou prožít kvalitní život s lidmi i s Bohem.

Michal Podzimek je vysokoškolský kaplan v Liberci a pedagog na tamní univerzitě.